

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.10.2007, sp. zn. 21 Cdo 3161/2006, ECLI:CZ:NS:2007:21.CDO.3161.2006.1

Číslo: 58/2008

Právní věta: V řízení o soudním prodeji zástavy je třeba ve smyslu ustanovení § 200z odst. 1 o. s. ř. doložit zajištěnou pohledávku z půjčky nejen uzavřenou smlouvou, ale také odevzdáním předmětu půjčky dlužníku. Zástavní právo se ve smyslu ustanovení § 153 odst. 2 obč. zák. nevztahuje na smluvní pokutu, sjednanou pro případ porušení povinnosti ze smlouvy, kterou byla založena zajištěná pohledávka.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 30.10.2007

Spisová značka: 21 Cdo 3161/2006

Číslo rozhodnutí: 58

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Řízení před soudem, Zástavní právo

Předpisy: § 121 odst. 3 předpisu č. 40/1964Sb.

§ 152 odst. 3 předpisu č. 40/1964Sb.

§ 155 odst. 1 předpisu č. 40/1964Sb.

§ 165 odst. 1 předpisu č. 40/1964Sb.

§ 200y odst. 1 předpisu č. 99/1963Sb.

§ 200z odst. 1 předpisu č. 99/1963Sb.

§ 200z odst. 2 předpisu č. 99/1963Sb.

§ 200za odst. 3 předpisu č. 99/1963Sb.

§ 214 odst. 3 předpisu č. 99/1963Sb.

§ 218 odst. 3 písm. c) předpisu č. 99/1963Sb.

§ 229 odst. 3 písm. c) předpisu č. 99/1963Sb.

§ 237 odst. 1 písm. c) předpisu č. 99/1963Sb.

§ 242 odst. 3 písm. c) předpisu č. 99/1963Sb.

§ 243b odst. 2 písm. c) předpisu č. 99/1963Sb.

§ 243b odst. 3 písm. c) předpisu č. 99/1963Sb.

§ 243b odst. 5 písm. c) předpisu č. 99/1963Sb.

§ 6 odst. 1 předpisu č. 358/1992Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Zástavní věřitelka se domáhala, aby k uspokojení její pohledávky z půjčky „ve výši 700 000 Kč s příslušenstvím, tj. s úrokem z půjčky ve výši 537 000 Kč, k uspokojení pohledávky na smluvní pokutu

ve výši 210 000 Kč, s úrokem z prodlení ve výši 8,75 % ročně z částky 1 447 000 Kč od 10. 5. 2005 do zaplacení a nákladů řízení ve výši 7650 Kč“ byl nařízen soudní prodej zástavy, a to „pozemku č. p. 1524/2 o výměře 1013 m², druh pozemku trvalý travní porost nacházející se v k. ú. S., obec S.,“ a „pozemku ve zjednodušené evidenci – parcely původ Pozemkový katastr (PK) č. p. 1524/1 o výměře 11 318 m² nacházející se v k. ú. S., obec S., vše zapsáno na LV 1017 pro k. ú. S., obec S., okres P.“ Žalobu zdůvodnila zejména tím, že „dne 8. 11. 2004 uzavřela paní P. D. se zástavní věřitelkou smlouvu o půjčce č. 0556/04 E, na základě které jí zástavní věřitelka půjčila částku ve výši 400 000 Kč a zároveň si strany sjednaly možnost půjčení dalších 2 600 000 Kč, přičemž si strany smlouvy sjednaly smluvní úrok ve výši 3 % z půjčované částky za každý započatý týden půjčky,“ a „pro případ nezaplacení půjčky nebo jistiny řádně a včas si zástavní věřitelka sjednala s paní P. D. smluvní pokutu ve výši 900 000 Kč;“ k zajištění „výše uvedené pohledávky, tj. částky 3 000 000 Kč s příslušenstvím a smluvní pokuty“, byla uzavřena dne 8. 11. 2004 mezi účastnicemi zástavní smlouva, kterou byly zastaveny výše uvedené nemovitosti. Dne 16. 11. 2004 uzavřely zástavní věřitelka s dlužnicí P. D. „dodatek I. smlouvy o půjčce č. 0556/04 E“, podle kterého „půjčila zástavní věřitelka paní P. D. další částku ve výši 300 000 Kč“ a v němž smluvní pokuta byla nově stanovena ve výši 210 000 Kč; celková půjčená částka činí 700 000 Kč s příslušenstvím. Dlužnice P. D. na uvedenou pohledávku zástavní věřitelky dosud nic neuhradila.

O k r e s n í s o u d v Prachaticích usnesením ze dne 22. 5. 2006 žalobě vyhověl a rozhodl, že zástavní dlužnice je povinna zaplatit zástavní věřitelce na náhradě nákladů řízení 7650 Kč. Dospěl k závěru, že zástavní věřitelka v souladu s ustanovením § 200z odst. 1 o. s. ř. doložila, že „mezi účastníky byla uzavřena smlouva o půjčce dne 8. 11. 2004 ve znění dodatku č. 1 ze dne 16. 11. 2004,“ na základě které zástavní věřitelka půjčila P. D. celkem částku 700 000 Kč, „když tato se zavázala zástavní věřitelce půjčku vrátit spolu s 3% úrokem z půjčené částky za každý započatý týden půjčky a dále pro případ porušení povinnosti ze strany dlužníka byla sjednána smluvní pokuta ve výši 210 000 Kč,“ a že zástavní věřitelka doložila zástavní smlouvou ze dne 8. 11. 2004 a výpisem z katastru nemovitostí, že „k zajištění pohledávky zástavní věřitelky, tj. částky 3 000 000 Kč s příslušenstvím, zastavila zástavní dlužnice nemovitosti shora uvedené.“

K odvolání zástavní dlužnice K r a j s k ý s o u d v Českých Budějovicích usnesením ze dne 21. 8. 2006 usnesení soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně v tom, že „zástavní věřitelka doložila, že zde existuje pohledávka zástavního věřitele proti dlužníku P. D., dále doložila zástavní smlouvu ze dne 8. 11. 2004 a dále doložila vznik zástavního práva, když z výpisu z katastru nemovitostí LV č. 1017 u Katastrálního úřadu pro Jihočeský kraj, Katastrální pracoviště P. vyplývá, že právní účinky vkladu zástavního práva do katastru nemovitostí nastaly ke dni 15. 11. 2004.“ Odvolací soud uzavřel, že „všechny zákonné předpoklady pro nařízení soudního prodeje zástavy byly v daném případě splněny.“

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podala zástavní dlužnice dovolání. Namítá v první řadě, že zástavní věřitelka „nedoložila v nalézacím řízení platnou sjednanou smlouvu o půjčce hotovosti č. 5556/04E (správně č. 0556/04E) ve znění dodatku č. I ze dne 16. 11. 2004 a nedoložila ani platnou sjednanou zástavní smlouvu č. 0556/04-I/04Z (správně č. 0556-I/04Z) ze dne 8. 11. 2006 (správně 8. 11. 2004),“ neboť nebylo „zkoumáno, zda byla splněna zákonná podmínka oprávněnosti k poskytnutí půjčky v návaznosti na předmět podnikání“ zástavní věřitelky, zda došlo „k uzavření platné a účinné kupní smlouvy mezi kupující dlužnicí a prodávajícími vlastníky popsanych nemovitostí ve smlouvě o půjčce ze dne 8. 11. 2004, kdy k uzavření kupní smlouvy byl pevně stanoven termín nejpozději dnem 30. 11. 2004,“ a zda „výše příslibu“ zástavní věřitelky, že poskytne dlužnici hotovostní půjčku v částce 3 000 000 Kč, „je reálná a možná“. Zástavní dlužnice „napadá“ dále „přiznanou výši úroků z dlužné částky 700 000 Kč ve výši 537 000 Kč“ a „přiznanou výši úroků z prodlení ve výši 8,75 % ročně z částky 1 447 000 Kč od 10. 5. 2005 do zaplacení“ s tím, že zástavní věřitelka má právo jen na

úroky z prodlení „v zákonné výši (podle nařízení vlády ČR č. 142/1994 Sb. a novely nařízení vlády ČR č. 163/2005 Sb.)“ a že „úrok z úroku nelze přiznat.“ Zástavní dlužnice rovněž dovozuje, že při rozhodování o náhradě nákladů řízení měl soud postupovat podle ustanovení § 150 o. s. ř., neboť byla „osvobozena od soudních poplatků,“ což je důvod hodný zvláštního zřetele pro rozhodnutí, že jí nebude „uložena povinnost platit náklady řízení úspěšné zástavní věřitelce.“ Zástavní dlužnice dovozuje přípustnost dovolání z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. a navrhuje, aby dovolací soud usnesení odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Zástavní dlužnice dovoláním napadá usnesení odvolacího soudu též ve výroku, kterým bylo rozhodnuto o náhradě nákladů řízení. Přípustnost dovolání proti tomuto rozhodnutí podle ustanovení § 237, § 238 a § 238a o. s. ř. není dána, neboť se nejedná o rozhodnutí ve věci samé, a nevyplývá ani z ustanovení § 239 o. s. ř., protože nejde o případy v něm uvedené. Vzhledem k tomu, že dovolání proti výroku usnesení odvolacího soudu o náhradě nákladů řízení není přípustné (srov. též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2002 sp. zn. [29 Odo 874/2001](#), uveřejněné pod č. 4 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 2003), Nejvyšší soud dovolání zástavní dlužnice proti tomuto rozhodnutí podle ustanovení § 243b odst. 5, věty první, a § 218 písm. c) o. s. ř. odmítl.

Přípustnost dovolání zástavní dlužnice proti usnesení odvolacího soudu ve výroku, jímž bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně ve věci samé, je třeba posoudit podle ustanovení § 237 o. s. ř.

V projednávané věci odvolací soud mimo jiné řešil právní otázky, jak má zástavní věřitel při soudním prodeji zástavy doložit zajištěnou pohledávku z půjčky, zda smluvní pokuta tvoří příslušenství pohledávky a zdá má věřitel právo na úroky z prodlení ze smluvených úroků z půjčky. První z uvedených právních otázek dosud nebyla v rozhodovací činnosti dovolacího soudu v úplnosti vyřešena a ostatní právní otázky odvolací soud vyřešil jinak, než jak jsou řešeny v konstantní judikatuře soudů. Vzhledem k tomu, že jejich posouzení bylo pro rozhodnutí projednávané věci významné (určující), představuje napadené usnesení odvolacího soudu rozhodnutí, které má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Dovolací soud proto dospěl k závěru, že dovolání zástavní dlužnice proti usnesení odvolacího soudu ve výroku o věci samé je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Po přezkoumání usnesení odvolacího soudu ve výroku o věci samé ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání je v převážné části opodstatněné.

Podle ustanovení § 200y odst. 1 o. s. ř. řízení o soudním prodeji zástavy je zahájeno na základě žaloby, kterou se zástavní věřitel domáhá nařízení soudního prodeje zástavy; to neplatí, nemožňují-li zvláštní právní předpisy soudní prodej zástavy.

Podle ustanovení § 200z odst. 1 o. s. ř. soud nařídí prodej zástavy, doloží-li zástavní věřitel zajištěnou pohledávku, zástavní právo k zástavě a kdo je zástavním dlužníkem.

Podle ustanovení § 200z odst. 2 o. s. ř. ve věci může být rozhodnuto bez nařízení jednání jen za

podmínek uvedených v ustanovení § 115a o. s. ř. nebo tehdy, jsou-li skutečnosti uvedené v odst. 1 doloženy listinami vydanými nebo ověřenými státními orgány nebo veřejnými listinami notáře.

Podle ustanovení § 200za odst. 3 o. s. ř. podle vykonatelného usnesení o nařízení prodeje zástavy lze na návrh zástavního věřitele nařídít výkon rozhodnutí prodejem zástavy.

Zástavní právo je definováno jako právní institut, který slouží k zajištění pohledávky pro případ, že dluh, který jí odpovídá, nebude včas splněn s tím, že v tomto případě lze dosáhnout uspokojení z výtěžku zpeněžení zástavy (srov. § 152 obč. zák.); zástavní právo se vztahuje i na příslušenství této pohledávky (srov. § 155 odst. 1, větu druhou, obč. zák.). Není-li pohledávka zajištěná zástavním právem včas splněna nebo byla-li splněna po své splatnosti jen částečně anebo nebylo-li splněno příslušenství pohledávky, má zástavní věřitel právo na uspokojení své pohledávky (zbytku pohledávky nebo příslušenství) z výtěžku zpeněžení zástavy (srov. § 165 odst. 1 obč. zák.). Zástavu lze zpeněžit na návrh zástavního věřitele buď ve veřejné dražbě nebo soudním prodejem zástavy (srov. § 165a odst. 1 obč. zák.).

Soudní prodej zástavy se uskutečňuje ve dvou fázích. V první fázi jde o řízení o soudním prodeji zástavy, které je zahájeno podáním žaloby, jíž se zástavní věřitel domáhá nařízení soudního prodeje zástavy, a které končí usnesením soudu, jímž bylo o této žalobě rozhodnuto. Nařídí-li soud vykonatelným usnesením prodej zástavy, přechází soudní prodej zástavy do druhé fáze, která začíná podáním návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí prodejem zástavy podle ustanovení § 251 a násl. o. s. ř.; je-li prodávanou zástavou nemovitá věc, užijí se na výkon rozhodnutí prodejem této zástavy ustanovení o výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí, nestanoví-li zákon jinak (srov. § 338a odst. 1 o. s. ř.).

V řízení o soudním prodeji zástavy jako první fázi soudního prodeje zástavy soud zkoumá pouze to, zda zástavní věřitel doložil zajištěnou pohledávku, zástavní právo k zástavě, jejíž prodej navrhuje, a kdo je zástavním dlužníkem. Jiné (další) skutečnosti nejsou - jak vyplývá z ustanovení § 200z odst. 1 o. s. ř. - v tomto řízení významné. Uvedené rozhodné skutečnosti současně nemusí být v řízení o soudním prodeji zástavy - jak správně uvádí odvolací soud - prokázány (postaveny najisto); pro nařízení prodeje zástavy postačuje, budou-li listinami nebo jinými důkazy osvědčeny, tedy jeví-li se z předložených listin nebo jiných důkazů alespoň jako pravděpodobné. Doloží-li zástavní věřitel uvedené skutečnosti listinami vydanými nebo ověřenými státními orgány nebo veřejnými listinami notáře, může soud prvního stupně rozhodnout o nařízení prodeje zástavy bez jednání, tedy bez slyšení zástavního dlužníka, a s tím, že žalobu doručí zástavnímu dlužníku až spolu s usnesením o nařízení prodeje zástavy (srov. usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. 12. 2003, sp. zn. [23 Co 672/2003](#), které bylo uveřejněno pod č. 89 v časopise Soudní judikatura, ročník 2004).

To, že v řízení o soudním prodeji zástavy soud zkoumá jen skutečnosti uvedené v ustanovení § 200z odst. 1 o. s. ř. a že pro nařízení prodeje zástavy postačuje jen jejich osvědčení, samozřejmě neznamená, že by při soudním prodeji zástavy nemohly být uplatněny jiné (další) skutečnosti nebo že by jejich osvědčení nemohlo být zpochybněno. Nemůže k tomu ovšem důvodně dojít v řízení o soudním prodeji zástavy, ale až ve druhé fázi soudního prodeje zástavy, tedy v rámci řízení o výkon rozhodnutí prodejem zástavy (bude-li návrh na nařízení tohoto výkonu rozhodnutí zástavním věřitelem podán), a to zejména prostřednictvím návrhu na zastavení výkonu rozhodnutí (srov. například § 268 odst. 3 o. s. ř.) nebo vylučovací (excindační) žaloby podané po nařízení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 267 o. s. ř. (srov. též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 12. 2004, sp. zn. [21 Cdo 1467/2004](#), které bylo uveřejněno pod č. 37 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 2005).

Podle ustálené judikatury soudů je smlouva o půjčce považována za tzv. reálnou smlouvu. Znamená to mimo jiné, že ke smlouvě o půjčce nedochází jen na základě dohody stran (účinným přijetím

návrhu na uzavření smlouvy), ale až skutečným odevzdáním předmětu půjčky dlužníku (srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 5. 2004, sp. zn. [21 Cdo 2217/2003](#), který byl uveřejněn pod č. 110 v časopise Soudní judikatura, ročník 2004). Z pohledu doložení zajištěné pohledávky v řízení o soudním prodeji zástavy ve smyslu ustanovení § 200z odst. 1 o. s. ř. z toho vyplývá, že zástavní věřitel musí soudu doložit nejen to, že uzavřel smlouvu o půjčce, ale také skutečnost, že předmět půjčky (půjčené peníze nebo jiné věci určené podle druhu) dlužníku opravdu odevzdal. Bez toho, že by bylo doloženo odevzdání předmětu půjčky dlužníku, nelze považovat tvrzenou zajištěnou pohledávku z půjčky ani za prokázanou (postavenou za řízení na jisto), ani za osvědčenou (pravděpodobnou).

Zástavní věřitelka v projednávané věci doložila zajištěnou pohledávku z půjčky tím, že soudu prvního stupně předložila úředně ověřený opis smlouvy o půjčce ze dne 8. 11. 2004 č. 0556/04E (s notářsky legalizovaným podpisem dlužnice P. D.) a úředně ověřený opis dodatku I. smlouvy o půjčce č. 0556/04E ze dne 16. 11. 2004 (s notářsky legalizovaným podpisem zástupce dlužnice P. D., J. R.), aniž by také předložila doklady o tom, že sjednaný předmět půjčky (částku 700 000 Kč) také skutečně dlužnici předala (odevzdala). Předmětným zástavním právem podle tvrzení zástavní věřitelky zajištěná pohledávka proto nebyla z hlediska ustanovení § 200z odst. 1 o. s. ř. za řízení náležitě doložena.

Podle ustanovení § 121 odst. 3 obč. zák. jsou příslušenstvím pohledávky úroky, úroky z prodlení, poplatek z prodlení a náklady spojené s jejím uplatněním.

Smluvní pokuta sjednaná pro případ porušení smluvní povinnosti není – jak dovodila již ustálená judikatura soudů (srov. například usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 1. 1997, sp. zn. [1 Cmo 744/96](#), uveřejněné pod č. 5 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1998) – příslušenstvím pohledávky ze smlouvy, v níž byla sjednána, ale samostatným právem. Zástavní právo vzniklé k zajištění pohledávky se proto na smluvní pokutu – na rozdíl od příslušenství pohledávky – bez dalšího nevztahuje; smluvní pokuta sjednaná pro případ porušení smluvní povinnosti je zajištěna zástavním právem jen tehdy, bylo-li v její prospěch (spolu s pohledávkou ze smlouvy nebo samostatně) zástavní právo výslovně zřízeno.

Soudy v projednávané věci považovaly za doložené, že zástavní právo bylo zřízeno „k zajištění pohledávky zástavní věřitelky, tj. částky 3 000 000 Kč s příslušenstvím.“ Protože smluvní pokuta není příslušenstvím pohledávky, nebylo možné na základě tohoto závěru úspěšně dovozovat, že by zástavním právem byla zajištěna též zástavní věřitelkou požadovaná smluvní pokuta ve výši 210 000 Kč. Tuto smluvní pokutu předmětné zástavní právo zajišťuje, jen jestliže bylo zástavní smlouvou ze dne 8. 11. 2004 č. 0556-I/04Z v její prospěch (vedle pohledávky 3 000 000 Kč s příslušenstvím) zřízeno. Soudy se věcí z tohoto pohledu nezabývaly, a proto je nepodložený jejich závěr, že by na předmětných nemovitostech vázlo zástavní právo též ve prospěch smluvní pokuty sjednané pro případ porušení povinností ve smlouvě o půjčce ze dne 8. 11. 2004 č. 0556/04E a v dodatku I. k této smlouvě ze dne 16. 11. 2004.

Zástavní dlužnice soudům dále důvodně vytýká, že nařídily soudní prodej zástavy také k uspokojení úroků z prodlení z úroků, sjednaných ve smlouvě o půjčce ze dne 8. 11. 2004 č. 0556/04E a v dodatku I. k této smlouvě ze dne 16. 11. 2004 (tj. z částky 537 000 Kč). Judikatura soudů již dospěla k závěru, že zákon věřiteli neumožňuje, aby požadoval po dlužníku úrok z prodlení nebo jiné příslušenství pohledávky pro případ prodlení dlužníka s placením úroků nebo jiného příslušenství pohledávky, čímž není dotčeno právo účastníků dohodnout se na tom, že smluvené úroky se stanou součástí jistiny (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 3. 2004, sp. zn. [35 Odo 101/2002](#), který byl uveřejněn pod č. 5 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 2006).

V projednávané věci z obsahu smlouvy o půjčce ze dne 8. 11. 2004 č. 0556/04E a dodatku I. k této

smlouvě ze dne 16. 11. 2004 nevyplývá, že by se úroky z půjčky, sjednané ve výši 3 % za „každý započatý týden trvání půjčky,“ měly stát součástí jistiny. Zástavní věřitelce proto nemohou náležet úroky z prodlení z těchto smluvených úroků, i když se dlužnice P. D. dostala do prodlení s jejich splněním (zaplacením).

Soud prvního stupně rozhodl o žalobě bez nařízení jednání podle ustanovení § 200z odst. 2 o. s. ř. s odůvodněním, že zástavní věřitelka „vše řádně doložila listinami vydanými státními orgány a ověřenými notářkou.“

Veřejnou listinou notáře je z pohledu ustanovení § 200z odst. 2 o. s. ř. jak notářský zápis, jeho stejnopis nebo výpis z notářského zápisu, tak i soukromá listina, která byla notářem legalizována; uvedený závěr vyplývá zejména z ustanovení § 6 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, podle kterého notářské zápisy a jejich stejnopisy, výpisy z notářských zápisů a listiny o ověření (včetně ověřování pravosti podpisu) jsou veřejnými listinami, jestliže splňují náležitosti stanovené pro ně tímto zákonem (srov. též obdobné věci se týkající rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 1998, sp. zn. [2 Cdon 721/97](#), který byl uveřejněn pod č. 4 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1999).

V projednávané věci zástavní věřitelka předložila soudu prvního stupně k doložení skutečností uvedených v ustanovení § 200z odst. 1 o. s. ř. zástavní smlouvu ze dne 8. 11. 2004 č. 0556-I/04Z, sepsanou účastníky, aniž by podpisy smlouvy byly legalizovány, a smlouvu o půjčce ze dne 8. 11. 2004 č. 0556/04E a dodatek I. k této smlouvě ze dne 16. 11. 2004, které byly sepsány účastníky smlouvy, u nichž byl legalizován pouze podpis dlužnice (jejího zástupce). Uvedené listiny tedy nelze považovat za veřejné listiny notáře (s ohledem na jejich povahu se nemůže jednat o listiny vydané nebo ověřené státními orgány), a proto nebyly splněny podmínky uvedené v ustanovení § 200z odst. 2 o. s. ř., aby o žalobě bylo soudem prvního stupně rozhodnuto bez nařízení jednání.

K projednání odvolání nařídí předseda senátu odvolacího soudu jednání (§ 214 odst. 1 o. s. ř.). Jednání není třeba nařizovat, jestliže se odmítá odvolání (§ 214 odst. 2 písm. a/ o. s. ř.), jestliže se zastavuje nebo přerušuje odvolací řízení (§ 214 odst. 2 písm. b/ o. s. ř.), jestliže odvolání směřuje proti usnesení soudu prvního stupně, jímž bylo rozhodnuto o předběžném opatření, nebo jinému usnesení, kterým nebylo rozhodnuto ve věci samé (§ 214 odst. 2 písm. c/ o. s. ř.), jestliže se zrušuje rozhodnutí podle § 219a odst. 1 o. s. ř. (§ 214 odst. 2 písm. d/ o. s. ř.), jestliže se odvolání týká toliko nákladů řízení, lhůty k plnění nebo předběžné vykonatelnosti (§ 214 odst. 2 písm. e/ o. s. ř.) nebo bylo-li odvolání podáno jen z důvodu nesprávného právního posouzení věci a účastníci se práva účasti na projednání věci vzdali, popřípadě s rozhodnutím věci bez nařízení jednání souhlasí, ledaže odvolací soud opakuje nebo doplňuje dokazování (§ 214 odst. 3 o. s. ř.).

V projednávané věci odvolací soud rozhodl napadeným usnesením o odvolání zástavní dlužnice proti usnesení soudu prvního stupně, jak vyplývá z obsahu spisu, bez nařízení jednání, ačkoliv předmětem odvolacího řízení bylo rozhodnutí ve věci samé, o odvolání nebylo rozhodnuto některým ze způsobů uvedených v ustanovení § 214 odst. 2 písm. a), b) nebo d) o. s. ř. a účastníci se podle obsahu spisu práva účasti na projednání věci nevzdali a ani s rozhodnutím věci bez nařízení jednání nevyslovili souhlas. Odvolací soud tedy nejen, že neodstranil pochybení soudu prvního stupně, který věc projednal a rozhodl bez nařízení jednání v rozporu se zákonem, ale sám uvedeným nesprávným postupem odňal účastníkům možnost jednat před soudem (srov. též například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 4. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1420/96, uveřejněné pod č. 1 v časopise Soudní judikatura, ročník 1997). Dovolací soud ke zjištění zmatečnosti podle ustanovení § 229 odst. 3 o. s. ř. ve smyslu ustanovení § 242 odst. 3, věty druhé, o. s. ř. přihlédl, i když nebyla uplatněna v dovolání.

Důvodné však nejsou námitky dovolatelky, v nichž soudům vytýká, že „nezkoumaly, zda byla splněna zákonná podmínka oprávněnosti k poskytnutí půjčky v návaznosti na předmět podnikání“ zástavní věřitelky, zda došlo „k uzavření platné a účinné kupní smlouvy mezi kupující dlužnicí a prodávajícími

vlastníky popsaných nemovitostí ve smlouvě o půjčce ze dne 8. 11. 2004, kdy k uzavření kupní smlouvy byl pevně stanoven termín nejpozději dnem 30. 11. 2004“, a zda „výše příslibu“ zástavní věřitelky, že poskytne dlužnici hotovostní půjčku v částce 3 000 000 Kč, „je reálná a možná“. Okolnost, jaký má zástavní věřitelka předmět podnikání, totiž nemá (a ani nemůže mít) žádný vliv na její způsobilost poskytnout jinému půjčku. To, zda byla skutečně uzavřena kupní smlouva předvídaná ve smlouvě o půjčce ze dne 8. 11. 2004 č. 0556/04E a v dodatku I. k této smlouvě ze dne 16. 11. 2004 a zda byla „reálná a možná výše příslibu“ obsaženého ve smlouvě o půjčce, se pak v žádném případě nedotýká ani platnosti smlouvy o půjčce, ani zřízení zástavního práva k zajištění této pohledávky.

Z uvedeného vyplývá, že usnesení odvolacího soudu není správné. Nejvyšší soud proto usnesení odvolacího soudu ve věci samé a v akcesorickém výroku o náhradě nákladů řízení podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty za středníkem, o. s. ř. zrušil. Protože důvody, pro které bylo zrušeno usnesení odvolacího soudu, platí (zčásti) i na usnesení soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud i toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3, věta druhá, o. s. ř.).